

Arbetsstagarorganisationen Blå-Gul fackförening har väckt talan mot Elektrikerförbundet och bl.a. yrkat allmänt skadestånd. Blå-Gul fackförening har gjort gällande att Elektrikerförbundet vidtagit en olovlig stridsåtgärd enligt 41 d § medbestämmandelagen genom att kräva att en arbetsgivare, som var bunden av kollektivavtal med Blå-Gul fackföreningen, skulle teckna och tillämpa Elektrikerförbundets kollektivavtal på ett sådant sätt att det tränger undan arbetsgivarens befintliga kollektivavtal med Blå-Gul fackförening.

Arbetsdomstolen har funnit att arbetstvistlagen är tillämplig och att Blå-Gul fackförenings talan är uppenbart ogrundad och har därför meddelat dom utan att utfärda stämning.

ARBETSDOMSTOLEN
Rotel 2:2

DOM
2021-12-22
Stockholm

Dom nr 69/21
Mål nr A 166/21

KÄRANDE

Blå-Gul Fackförening, 802536-2347, Lejondalsvägen 8, 197 34 Bro
Ombud: Jasmin Norgren, Trombonstigen 9, 196 37 Kungsängen

SVARANDE

Svenska Elektrikerförbundet, Box 1123, 111 81 Stockholm

SAKEN

olovlig stridsåtgärd, kollektivavtalstvist m.m.

Blå-Gul Fackförening (föreningen) är en ideell förening som enligt sina stadgar ska företräda arbetstagare i förhandling med företag som bedriver verksamhet i Sverige med målsättningen att teckna kollektivavtal med sådana företag. Föreningen har uppgivit att den i januari 2020 träffade kollektivavtal med Tema Elektro AB (Tema Elektro) samt att Svenska Elektrikerförbundet (Elektrikerförbundet) under sommaren 2021 vidtog stridsåtgärder mot Tema Elektro och genom dessa förmådde bolaget att teckna kollektivavtal med Elektrikerförbundet.

Föreningen har ansökt om stämning mot Elektrikerförbundet och har yrkat att Arbetsdomstolen ska fastställa

1. att de stridsåtgärder vilka Elektrikerförbundet företog under juni och juli 2021 mot Tema Elektro var olovliga,
2. att av Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Målareförbundet varslade sympatiåtgärder till Elektrikerförbundets stridsåtgärder var olovliga,
3. att Elektrikerförbundets undanträngande av kollektivavtal mellan Blå-Gul Fackförening och Tema Elektro var olovligt samt
4. att kollektivavtalet mellan Elektrikerförbundet och Tema Elektro är ogiltigt.

Föreningen har vidare yrkat att Arbetsdomstolen ska förplikta Elektrikerförbundet att till föreningen betala ett allmänt skadestånd om en krona.

Föreningen har också begärt ersättning för sina rättegångskostnader.

Arbetsdomstolen har inte utfärdat stämning.

Blå-Gul Fackförening

Blå-Gul Fackförening har som grund för talan i huvudsak anfört följande.

Blå-Gul Fackförening är en arbetstagarorganisation. Föreningen tecknade i januari 2020 kollektivavtal med Tema Elektro.

Under juni och juli 2021 vidtog Elektrikerförbundet omfattande stridsåtgärder mot Tema Elektro i syfte att få till stånd kollektivavtal med bolaget. Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Målareförbundet varslade om sympatiåtgärder. Stridsåtgärderna vidtogs trots att inga av de anställda hos bolaget var medlemmar i Elektrikerförbundet och trots att de anställda inte önskade att Elektrikerförbundet skulle träffa kollektivavtal med Tema Elektro.

Till följd av stridsåtgärderna blev Tema Elektro tvunget att teckna kollektivavtal med Elektrikerförbundet.

De av Elektrikerförbundet vidtagna stridsåtgärderna och av Byggnadsarbetareförbundet och Målareförbundet varslade sympatiåtgärderna har haft till syfte att undantränga Tema Elektros befintliga kollektivavtal med Blå-Gul Fackförening. Stridsåtgärderna var därför olovliga enligt 41 d § medbestämmandelagen. Det kollektivavtal som Tema Elektro och Elektrikerförbundet tecknade som en följd av de olovliga stridsåtgärderna innebär att Tema Elektros befintliga kollektivavtal med Blå-Gul Fackförening undanträngdes. Med stöd av 41 d § medbestämmandelagen ska det därför fastställas att undanträngandet av Blå-Gul Fackförenings avtal var olovligt och att det mellan Tema Elektro och Elektrikerförbundet tecknade kollektivavtalet är ogiltigt. Genom att Elektrikerförbundet brutit mot 41 d § medbestämmandelagen är förbundet skyldigt att betala allmänt skadestånd till Blå-Gul Fackförening.

Domskäl

Blå-Gul Fackförenings yrkanden avser att Arbetsdomstolen ska fastställa att vissa stridsåtgärder som riktat sig mot Tema Elektro är olovliga enligt medbestämmandelagen, att kollektivavtalet mellan Elektrikerförbundet och Tema Elektro innebär ett undanträngande av föreningens kollektivavtal och att Elektrikerförbundets avtal är ogiltigt. Föreningen har även yrkat att Elektrikerförbundet ska betala ett allmänt skadestånd till föreningen. Föreningens talan grundar sig på att Elektrikerförbundet agerat i strid med 41 d § medbestämmandelagen.

I målet ska alltså medbestämmandelagen tillämpas och enligt 63 § medbestämmandelagen gäller därför arbetstvistlagen i målet. Blå-Gul Fackförening är en arbetstagarorganisation (jfr 6 § medbestämmandelagen) och målet utgör en tvist som avses i medbestämmandelagen. Arbetsdomstolen är därför behörig att som första domstol ta upp och pröva målet, se 2 kap. 1 § arbetstvistlagen.

Enligt 42 kap. 5 § första stycket andra meningen rättegångsbalken får en domstol i tvistemål meddela dom utan att stämning utfärdats, om kärandens framställning inte innefattar laga skäl för käromålet eller om det annars är uppenbart att detta är ogrundat. Enligt rättspraxis och förarbeten bör bestämmelsen tillämpas restriktivt och talan måste vara uppenbart ogrundad i sin helhet för att stämning ska kunna underlåtas. Eftersom bestämmelsen innefattar en väsentlig avvikelse från ett normalt kontradiktoriskt rättegångsförfarande, måste även artikel 6.1 Europakonventionen beaktas vid tolkningen av bestämmelsen. Se NJA 2013 s. 813, NJA 2003 s. 527 och NJA 1998 s. 278.

Enligt artikel 6.1 Europakonventionen har envar rätt till en rättvis rättegång med avseende på tvister om hans eller hennes civila rättigheter. Av Europadomstolens praxis framgår bl.a. följande. En förutsättning för att en tvist ska kunna sägas angå någons civila rättigheter är att tvisten angår något som på åtminstone rimliga grunder kan sägas gälla vad som enligt nationell lag erkänns som en rättighet. Utgångspunkten för bedömningen är bestämmelserna i nationell lag och hur dessa tolkas av de nationella domstolarna. Det krävs starka skäl för att Europadomstolen ska frångå den bedömning som de högsta nationella domstolarna gjort av frågan om vad som enligt nationell lag erkänns som en rättighet. För att artikel 6.1 ska vara tillämplig krävs vidare att tvisten kan sägas vara reell och seriös. Se t.ex. Europadomstolens dom i mål Boulois mot Luxembourg (mål nr 37575/04, dom 2012-04-03) och European Court of Human Rights, Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights Right to a fair trial (civil limb), 2021-04-30.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Enligt 41 d § första stycket medbestämmandelagen får en arbetstagare inte vidta eller delta i en stridsåtgärd mot en kollektivavtalsbunden arbetsgivare till stöd för krav i en fråga som är reglerad genom arbetsgivarens kollektivavtal bl.a. om arbetstagarorganisationen kräver att arbetsgivaren ska tillämpa det kollektivavtal som organisationen vill uppnå på ett sådant sätt att det tränger undan arbetsgivarens befintliga kollektivavtal. En stridsåtgärd som strider mot den bestämmelsen är olovlig (41 d § andra stycket medbestämmandelagen) och en arbetstagarorganisation får inte anordna eller på något annat sätt föranleda en olovlig stridsåtgärd (42 § medbestämmandelagen). En arbetstagarorganisation som bryter mot medbestämmandelagen kan vara skyldig att betala allmänt eller ekonomiskt skadestånd (54 § och 55 § medbestämmandelagen).

Bestämmelsen i 41 d § medbestämmandelagen syftar till skydda en arbetsgivare som redan slutit ett kollektivavtal för visst arbete mot att utsättas för vissa typer av stridsåtgärder, jfr prop. 2018/19:105 s. 20. Medbestämmandelagen reglerar inte anspråk mellan arbetstagarorganisationer (jfr 1 § medbestämmandelagen) och 41 d § är således inte avsedd att skydda arbetstagarorganisationer mot att andra arbetstagarorganisationer

genom stridsåtgärder försöker få till stånd kollektivavtal med arbetsgivare som är bundna av kollektivavtal med den förstnämnda organisationen.

Mot bakgrund härav är det enligt Arbetsdomstolens mening uppenbart att Blå-Gul Fackförenings talan inte kan bifallas med stöd 41 d § medbestämmandelagen. Inte heller i övrigt finns det något i svensk rätt som ger Blå-Gul Fackförening rätt att i förhållande till Elektrikerförbundet få fastställt att stridsåtgärderna var olovliga, att kollektivavtalet mellan Elektrikerförbundet och Tema Elektro innebär ett undanträngande av föreningens kollektivavtal eller att Elektrikerförbundets avtal är ogiltigt. Det samma gäller för föreningens yrkande om allmänt skadestånd.

Arbetsdomstolens slutsats är därför att Blå-Gul Fackförenings talan är uppenbart ogrundad och att tvisten inte heller kan anses röra en rättighet som erkänns av svensk rätt i den mening som krävs för att artikel 6.1 i Europakonventionen ska vara tillämplig. Dom i målet kan därför meddelas utan att stämning utfärdas.

Vid denna utgång kan Blå-Gul Fackförening inte få ersättning för rättegångskostnad.

Domslut

Blå-Gul Fackförenings talan avslås.

Ledamöter: Jonas Malmberg, Per Sundberg, Per-Anders Edin, Elisabeth Ankarcrona, Johanna Hasselgren, Susanne Östh och Annette Carnhede.
Enhälligt.

Rättssekreterare: Disa Buskhe